

ข้อเสนอแนะในการเขียนใบรับรองแพทย์

Recommendation in writing medical certificate

นพ.ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์ *

นพ.อุดมศักดิ์ หุ่นวิจิตร *

บทนำ

ใบรับรองแพทย์เป็นเอกสารซึ่งแพทย์ออกให้กับผู้ขอรับบริการ บุคคลหรือหน่วยงานซึ่งผู้ขอรับบริการมอบอำนาจให้ หรือให้กับผู้ที่มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อรับรองว่าแพทย์ได้ทำการตรวจดูแลรักษาผู้ป่วยหรือผู้มาขอรับบริการและมักจะมีความเห็นของแพทย์ประกอบตามประเภทของใบรับรองแพทย์หรือความต้องการของผู้มารับบริการ

ปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดจากแพทยสภาในการแบ่งประเภทของใบรับรองแพทย์ อย่างไรก็ตามการแบ่งใบรับรองแพทย์อาจแบ่งได้ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบ่งตามประเภทผู้ขอใบรับรองแพทย์ เช่น ผู้ป่วย ผู้ขอรับบริการ ญาติผู้เสียชีวิต ตำรวจ บริษัทประกันชีวิต ศาล หน่วยงานภาครัฐ
- แบ่งตามข้อกำหนดทางกฎหมาย เช่น หนังสือรับรองการเกิดเพื่อขอสูติบัตร หนังสือรับรองการตายเพื่อขอฌดบัตร เอกสารรับรองความพิการของกระทรวงพัฒนาสังคมและมนุษย์

---

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. แบ่งตามการเก็บค่าธรรมเนียมบริการทางการแพทย์ เช่น ใบรับรองที่เป็นหน้าที่ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่จะไม่เก็บค่าบริการทางการแพทย์ เช่น ใบชั้นสูตรบาดแผล และใบรับรองแพทย์ว่าผู้ป่วยได้มาตรฐานรักษาซึ่งให้การวินิจฉัยพร้อมความเห็นในการหยุดพักรักษาตัว ส่วนตัวอย่างใบรับรองที่มีการเก็บค่าบริการทางการแพทย์ เช่น ใบรับรองการตรวจสุขภาพ ใบรับรองเพื่อเรียกค่ารักษาพยาบาลจากบริษัทประกัน

4. แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการนำไปรับรองแพทย์ไปใช้ เช่น ใบรับรองแพทย์สำหรับประเมินสุขภาพก่อนเดินทางโดยเครื่องบิน ใบรับรองแพทย์ในการตรวจคัดกรองโรคหรือตรวจคัดกรองสารเสพติดสำหรับการสมัครเข้ารับราชการ

5. แบ่งตามหน่วยงานที่ออกแบบฟอร์มใบรับรองแพทย์ เช่น ใบรับรองแพทย์ของแพทยสภา ใบรับรองแพทย์ (กท16/1) ของสำนักงานประกันสังคม

จะเห็นได้ว่าใบรับรองแพทย์นั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก หลากหลายรูปแบบ หลากหลายวัตถุประสงค์ ซึ่งแพทย์ผู้เขียนควรทำความเข้าใจในหลักการเขียนใบรับรองแพทย์โดยทั่วไปเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในใบรับรองแพทย์แบบต่าง ๆ และในกรณีที่มีข้อกำหนดหรือเกณฑ์เฉพาะ เช่น การประเมินการสูญเสียสมรรถภาพตามเกณฑ์ของสำนักงานประกันสังคม แพทย์ควรผ่านฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติในการเขียนใบรับรองแพทย์ในรูปแบบเฉพาะนั้นเพื่อให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลซึ่งเขียนในใบรับรองแพทย์นั้นถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของใบรับรองแพทย์ประเภทนั้น ๆ และทำให้ลดการถูกฟ้องร้องในประเด็นซึ่งเกี่ยวข้องกับใบรับรองแพทย์

เนื่องจากแพทยสภายังไม่มีข้อแนะนำในการเขียนใบรับรองแพทย์ มีเพียงเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ของแพทยสภา พ.ศ.2555 ในข้อ 2.3.3 ที่ระบุถึงความสามารถจัดทำบันทึกทางการแพทย์ ใบรับรองแพทย์ และเอกสารทางการแพทย์อื่น ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และเกณฑ์ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2555 ในหมวดที่ 1 ข้อที่ 1.5 1.6 และ 1.7 ที่ระบุถึงความสามารถการเขียนใบรับรองแพทย์ประเภทต่าง ๆ ดังนั้นแพทย์แต่ละคนจะสามารถเขียนใบรับรองแพทย์ได้ถูกต้องและเหมาะสมเพียงใดขึ้นกับหลักสูตรการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตในแต่ละสถาบันจะเป็นตัวกำหนดว่ามีความใส่ใจและจัดการเรียนการสอนและการประเมินในหัวข้อการเขียนใบรับรองแพทย์นี้มากน้อยเท่าใด

ใบรับรองแพทย์โดยทั่วไปแบ่งโครงสร้างเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไป (general information) เช่น ชื่อสถานพยาบาล ชื่อแพทย์ ชื่อผู้ป่วย
2. ข้อมูลสุขภาพ/ความเจ็บป่วย (medical information) เช่น การวินิจฉัยโรค และการรักษา
3. ความเห็น (opinion) เช่น ระยะเวลาในการพักรักษา การพยากรณ์โรค

ส่วนที่ 1 และ 2 มักจะไม่มีปัญหามากนักเนื่องจากเป็นข้อมูลที่เป็นความจริงที่ทุกคนสามารถระบุได้ตรงกัน แต่ในส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นความเห็นของแพทย์นั้นอาจมีความแตกต่างกันได้ ขึ้นกับกรอบแนวความคิด หลักฐานข้อมูลหรือเอกสารที่ใช้อ้างอิงประกอบการตัดสินใจและยังรวมไปถึงประสบการณ์ที่แตกต่างกันทำให้ในส่วนความเห็นนั้นมีความแตกต่างกันได้ ซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณีไปว่าความเห็นที่แพทย์เขียนในใบรับรองแพทย์นั้นมีความสุจริตใจ มีกรอบแนวความคิดที่เหมาะสม อ้างอิงข้อมูลการตัดสินใจซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในวงวิชาการสาขานั้น ถ้าความเห็นแพทย์ให้โดยอยู่บนหลักการเหล่านี้แม้จะมีความเห็นที่แตกต่างกันแต่คงต้องให้การยอมรับว่าไม่มีความเห็นใดผิด เพราะต่างเป็นความเห็นที่ให้โดยสุจริตมีข้อมูลหลักฐานรองรับและเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชา

เพื่อให้บัณฑิตแพทย์และแพทย์ได้มีกรอบแนวความคิดที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการเขียนใบรับรองแพทย์ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เขียนใบรับรองแพทย์ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง ข้อเสนอแนะในการเขียนใบรับรองแพทย์นี้จึงได้เรียบเรียงแนวทางหรือข้อกำหนดในการเขียนใบรับรองแพทย์จากหลายประเทศรวมถึงจากประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านนิติเวชศาสตร์ในประเทศไทยมาสรุปเป็นแนวทางดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ต้องทำหรือควรทำ

- ใบรับรองแพทย์จัดทำและรับผิดชอบ โดยแพทย์ที่ได้รับใบประกอบวิชาชีพเวชกรรมเป็นผู้เซ็นชื่อในใบรับรองแพทย์ฉบับนั้น
- แพทย์ต้องรักษาความลับในการออกใบรับรองแพทย์
- ข้อมูลในใบรับรองแพทย์ต้องมีความถูกต้องตรงตามข้อมูลสุขภาพ/ความเจ็บป่วยของผู้ป่วยหรือผู้ขอรับบริการ
- ข้อมูลและความเห็นในใบรับรองแพทย์ควรเป็นกลาง ปราศจากอคติ
- ข้อมูลและความเห็นในใบรับรองแพทย์ควรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของใบรับรองแพทย์แต่ละประเภท

- ความเห็นในใบรับรองแพทย์ควรจำกัดขอบเขตในสาขาที่แพทย์ท่านนั้นเชี่ยวชาญ และไม่ควรให้ความเห็นในข้อกฎหมาย
- ใบรับรองแพทย์อาจใช้วิธีพิมพ์หรือเขียนก็ได้ ในกรณีที่ใช้วิธีเขียนลายมือควรอ่านออกได้ง่าย
- ระบุวัน เดือน ปี ที่เขียนใบรับรองแพทย์
- ระบุวัน เดือน ปี ที่ได้ตรวจหรือการให้บริการทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ระบุในใบรับรองแพทย์
- ภาษาที่ใช้สามารถสื่อสารให้บุคคลซึ่งไม่มีเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์หรือสาธารณสุขเข้าใจได้
- ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาไทย และกรณีเป็นศัพท์จากภาษาต่างประเทศควรเลือกคำแปลตามศัพท์บัญญัติก่อน (ถ้ามี)
- เมื่อมีการเขียนหรือพิมพ์ผิดให้ขีดฆ่าข้อความที่ผิดและเขียนข้อความที่ถูกต้องด้านบนเหนือข้อความนั้นและเซ็นชื่อกำกับที่มุมกระดาษบรรทัดเดียวกันที่มีการขีดฆ่าข้อความ หรือให้เรียกใบรับรองแพทย์ที่ออกไปคืนมาเพื่อทำการยกเลิกและออกใบรับรองแพทย์ฉบับใหม่แทน
- บันทึกข้อมูลในเวชระเบียนเมื่อมีการออกใบรับรองแพทย์ โดยระบุผู้ขอ วัตถุประสงค์ วันที่ออกใบรับรองแพทย์ และข้อมูลสำคัญในใบรับรองแพทย์นั้น รวมถึงการแก้ไขใบรับรองแพทย์ที่เกิดขึ้น
- ทำสำเนาใบรับรองแพทย์ที่ได้ออกให้แก่ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการเก็บไว้เป็นหลักฐานเพื่อไว้สำหรับทวนสอบหรือตรวจสอบเสมอ
- ในกรณีที่มีการมอบอำนาจให้ผู้อื่นขอใบรับรองแพทย์แทนหรือยอมให้เปิดเผยข้อมูลต้องมีการจัดทำเอกสารให้ความยินยอมและเก็บเป็นหลักฐานไว้

ประเด็นที่ไม่ควรทำหรือห้ามทำ

- ไม่ออกใบรับรองแพทย์ถ้าไม่มีการตรวจผู้ป่วยหรือผู้ขอรับบริการ
- ไม่ออกใบรับรองแพทย์โดยระบุข้อมูลย้อนหลังซึ่งไม่มีหลักฐานทางการแพทย์ยืนยัน
- ไม่เซ็นชื่อไว้ในใบรับรองแพทย์ทิ้งไว้ เพื่อให้บุคลากรทางสาธารณสุขอื่นหรือบุคคลอื่นใดเขียนข้อมูลโดยที่แพทย์ผู้เซ็นชื่อนั้นไม่ได้ทำการตรวจผู้ป่วยหรือผู้ขอรับบริการ
- แพทย์ไม่ควรมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันของประโยชน์ในการเขียนใบรับรองแพทย์ เช่น เป็นญาติสายตรงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการออกใบรับรองแพทย์นั้น

การปฏิเสธไม่ออกใบรับรองแพทย์

ใบรับรองแพทย์ที่เป็นหน้าที่หรือข้อบังคับทางกฎหมายนั้น แพทย์มีหน้าที่ในการออกใบรับรองแพทย์ไม่ควรปฏิเสธการออกใบรับรองแพทย์ เพราะอาจมีความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือผิดจริยธรรมวิชาชีพได้ แต่ในส่วนใหญ่ใบรับรองแพทย์ที่เป็นบริการทางการแพทย์อาจจะมีการปฏิเสธไม่ให้บริการทางการแพทย์ได้ในกรณีไม่ฉุกเฉินแต่ควรแจ้งเหตุผลถึงการไม่ให้บริการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบและควรบันทึกเหตุผลในเวชระเบียนด้วย

ในกรณีที่ข้อมูลทางการแพทย์ยังไม่เพียงพอ แพทย์อาจจะปฏิเสธไม่ออกใบรับรองแพทย์หรือขอเลื่อนเวลาในการออกใบรับรองแพทย์ให้แก่ผู้ป่วยหรือผู้ขอรับบริการ แต่ในกรณีที่จำเป็นต้องออกใบรับรองแพทย์ในขณะที่ข้อมูลยังไม่เพียงพอให้แพทย์ระบุข้อมูลเท่าที่มีอยู่พร้อมเหตุผลประกอบที่ยังไม่สามารถระบุการวินิจฉัย การรักษา หรือการให้ความเห็นประกอบในใบรับรองแพทย์ด้วย

References

1. ประกาศแพทยสภาที่ 11 / 2555 เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา พ.ศ. 2555. Accessed from <https://www.tmc.or.th/pdf/00054.pdf>.
2. ประกาศแพทยสภาที่ 12/2555 เรื่อง เกณฑ์ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2555. Accessed from https://www.tmc.or.th/file_08062012.pdf.
3. Bhutan Medical and Health Council Guidelines for Writing Medical Certificates and Reports 2009. Royal Government of Bhutan. Bhutan Medical and Health Council. Accessed from http://www.bmhc.gov.bt/downloads/medical_certificate_guidelines.pdf
4. AMA Guidelines: Medical Certificates 2011. Revised 2016. Australian Medical Association. Accessed from <https://ama.com.au/position-statement/ama-guidelines-medical-certificates-2011-revised-2016>.
5. Medical Certificate. University of Birmingham. Accessed from <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/university/legal/17-18/Medical-Certificate.pdf>
6. Statement on medical certification. Medical Council of New Zealand. Accessed from <https://www.mcnz.org.nz/assets/News-and-Publications/Statements/Medical-certification.pdf>.
7. ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์, ชีร โขติ จงสกุล, อุดมศักดิ์ หุ่นวิจิตร. แนวทางการเขียนรายงานการชันสูตรบาดแผล. วารสารนิติเวชศาสตร์ 2550; 1 (1): 49-57.